

NACRT

Okvir Standarda Profesionalne Prakse za Nastavnike na Kosovu

1. Uvod

Ovaj dokument se može upotrebiti kao uputstvo za aktivnosti koje uključuju pripremu nastavnika, podučavanje, profesionalni razvoj nastavnika i ocenjivanje nastavnika. Okvir je dizajniran kao sredstvo za definisanje **kvaliteta podučavanja** i vrste **znanja, veština i stavova** koje se smatraju glavnim kompetencijama kako za diplomirane na programima za obuku nastavnika tako i kao standard za početni i stalni profesionalni *razvoj* nastavnika.

Okvir može obavestiti javnost o zahtevima i odgovornostima koje nastavnici treba da ispune i pomogne da javnost više uvažava rad edukatora u njihovom i za njihovo društvo.

Okvir standarda za Profesionalnu Praksu pruža tačke koncentrisanja za: a focus for:

- Ministarstvo Obrazovanja, Nauke i Tehnologije za akreditovanje programa za obuku nastavnika i sertifikovanje nastavnika.
- Fakultete Obrazovanja u pripremanju, prepravljanju i pružanju programa za obuku nastavnika
- Studente koji se pripremaju da postanu nastavnici
- Nastavnike koji traže podršku u njihovom daljem profesionalnom razvoju
- Nadzornike, administratore, mentore kojima su potrebni opšti kriterijumi za definisanje zahteva i dobrog izvođenja.

2. Standardi profesionalne prakse

Šta Kosovski nastavnik treba da bude u mogućnosti da uradi?

Koji moralni i profesionalni stavovi prema učenju i učenicima su potrebni nastavnicima u 21. veku?

Čime se definiše 'kvalitetno podučavanje'?

Sledeći kriterijumi oblikuju sliku o kvalitetnom podučavanju i veštinama, znanju i stavovima koji se očekuju od nastavnika.

Nastavnik treba biti akademski i profesionalno¹ akademski i profesionalno obučena osoba koja

1. Je svesna toga da su podučavanje i učenje zasnovani na različitim kontekstima u kojima se dešavaju
2. Sledi i primenjuje zvanični nastavni plan (kurikulum)
3. Poznaje svoj predmet dobro
4. Razvija sopstven stil predavanja
5. Planira i priprema rad pažljivo
6. Dobro upravlja razredom
7. Stvara pozitivnu sredinu za učenje u razredu
8. Poznaje i primenjuje razne metode ocenjivanja i ispitivanja
9. Vidi sebe kao mediadora promena
10. Promoviše demokratske principe i ljudska prava
11. Veruje da stalni razvoj uzdiže licne vrednosti
12. Zna i razume legalne i moralne osnove svoje profesije

¹ «**Akademski**» se odnosi na obrazovanje u smislu predmeta za koji je nastavnik specijalizovan, «**profesionalno**» na sve sposobnosti i znanja koja se odnose na umetnost podučavanja: pedagogija, didaktika, psihologija učenja, istorija učenja, itd. Obe komponente se smatraju suštinski bitnim

3. Objašnjenje: Opis znanja, veština i stavova zahtevanih u Standardima Profesionalne Prakse

12 zahteva opisanih gore su rezultat široke rasprave. Oni su važeći jedino ako su podržani konkretnim primerima i poljima primene.

Objašnjenja takođe mogu pomoći da se razjasni međupovezanost standarda: ponavljanja su namerno ostavljena u paragrafima.

1. Podučavanje i učenje se zasnivaju na različitim kontekstima u kojima se dešavaju

ovo znači da on/ona

- je svestan/na razlika između učenika posledica tih razlika: uzrasta, pola, porodične situacije, zrelosti, sposobnosti za učenje i problema sa učenjem, predašnjeg znanja, socijalne situacije, odnosa među učenicima, etničke, jezičke i kulturne pozadine, mentalnog stanja i uslova
 - Uzima u obzir različitosti u školi: dostupnost izvora, broj osoblja, veličina i sastav razreda, podrška od kolega i direktora, sale i ostali delovi objekta
 - Uzima u obzir njegove/njene različitosti i njihov uticaj na podučavanje i učenje, mentalno i fizičko stanje
 - Obavešten je o Odredbama i zakonima: okvir kurikuluma
- Svestan je različitosti u vezi s roditeljima i zajednicom i njihov uticaj: uključivanje roditelja u učenje dece, njihovo socialno-ekonomsko okruženje, multikulturalizam, saradnju škole sa drugim institucijama, regionalni i vanregionalni uticaji.

2. Sledi zvanični kurikulum

- Poznaje dobro nastavni program za svoj predmet, povezane predmete i povezana pitanja kao što su demokratske vrednosti, obrazovanje za životne sposobnosti i obrazovanje o životnoj okolini.
- Zasniva svoje godišnje/mesečno/nedeljno/dnevno planiranje na nastavnom planu
- Koristi svoje profesionalno i akademsko znanje da bi identifikovao ključne koncepte u svakom polju nastavnog plana koje treba obraditi i osigurava da se ti ključni delovi pokrivaju u njegovom/njenom predavanju
- Primenjuje svoje profesionalno i akademsko znanje da razvije nastavne jedinice prema potrebama i sposobnostima učenika
- Na osnovu poznavanja potreba i sposobnosti učenika nastavnik odlučuje o sekvencama tema i sadržaju dela predmeta koji se obrađuje.

3. Poznaje dobro njegov/njen predmet

- Posедуje široko znanje svog predmeta
- Zna gde da pronade i stekne stručno znanje is zvog predmeta ako je potrebno
- Obaveštava se o promenama i razvoju u njegovom predmetu
- Zna kako da redukuje kompleksne koncepte na nivo pogodan za grupu učenika
- Zna povezanost predmeta sa drugim predmetima i njegovu relevantnost sa primenljivošću u svakodnevnom životu.
- Zna jednostavne uobičajene načine na koje se predmet uči i podučava (npr. koristeći eksperimente u prirodnim naukama, povezano sa iskustvima iz svakodnevnog života)

4. Razvija sopstveni stil predavanja i repertoar profesionalnih veština

- Priznaje da postoje mnogi modeli podučavanja i učenja i brojne metoda razvijanja učenja
- Zna i primenjuje širok repertoar metoda i strategija nastavnog planiranja, upravljanja učionicom i ocenjivanja
- Koristi veštine osmatranja, analiziranja i tumačenja kako bi planiranje prilagodio potrebama učeničke grupe i situaciji.
- Vešto koristi tehnike komuniciranja kako bi poboljšao obostrano razumevanje, rešavanje konflikta i demokratsko donošenje odluka
- Poredi stilove podučavanja posećujući kolege i razmišljajući o njihovom stilu podučavanja. Kombinuje sa svojim profesionalnim iskustvom kako bi poboljšao svoje podučavanje.
- Svestan je zašto i kako način govora i kretanja može stvoriti pozitivnu ili negativnu atmosferu u učionici (npr. vika, Is ašare of šhy and hoš his/her šay of speaking and moving can create a positive or negative atmosphere in the classroom (e.g. shouting, zalupljivanja vrata,) Koristi neveralne veštine da poboljša okruženje za učenje.
- Zasniva svoje podučavanje na princiima demokratije i ljudskih prava
- Razume kako da pristupi učenicima sa posebnim potrebama.
-

5. Planira svoj rad profesionalno

- Poznaje dobro nastavni program za svoj predmet, povezane predmete i povezana pitanja
- Može da definiše jasne ciljeve (I akademske i socijalne) koje želi da učenici postignu i inicira svrsishodne aktivnosti za učenje na sonovu ovih ciljeva
- Zasniva planiranje na svom znanju o učenikovom prethodnom znanju
- Stalno nadgleda učenike kako bi shvatio njihove potrebe, prednosti, slabosti, interesovanja i pojedinačni napredak u učenju
- Posедуje široko znanje raznih metoda podučavanja i načina za strukturiranje lekcije
- Poseduje široko znanje raznih tehnika nadgledanja i ocenjivanja učenja da bi saznao šta je naučeno
- Zna kako da primeni znanje u učionici na adekvatan način kako bi ispunio potrebe učenika i standarde koje zahteva kurikulum

6. Dobro upravlja razredom

- Svestan je različitih modela nastanikove uloge i kritički razmišlja o tim modelima
- Zna potrebe i sposobnosti specifičnih grupa učenika sa kojima radi
- Kritički razmišlja o svom stavu prema učenicima i posmatra sopstveno podučavanje
- Poznaje načinine na koje se ponašanju grupe i poznaje strategije za njihovo strukturiranje i poboljšanje
- Poznaje dečju psihologiju i teoriju učenja
- Sposoban je da promeni plan lekcije na osnovu posmatranja učenika kako bi ispunio ciljeve lekcije na neki drugi način.
- Nudi razne aktivitete učenja da bi ispunio potrebe svih učenika uključujući decu sa posebnim potrebama
-

7. Stvara pozitivnu sredinu za učenje u razredu

- Koristi razne metode kako bi uključio učenike u učenje i saradnju
- Stvara okruženje koje stimulira učenje u razredu tako što izlaže radove, modele, slike učenika, itd.
- Podržava učenikovu samouverenost i izbegava zaplašivanje i donošenje učenika u neugodne situacije
- Radi na izgradnji odnosa poverenja i saradnje među učenicima tako što
- Prihvata ideje i kritike od učenika
- Uključuje učenike u process donošenja odluka i ima dolično ponašanje i zahteve
- Čini zahteve za učenje i kriterijume za ocenjivanje transparentnim za učenike
- Uzima u obzir lični kontekst učenika i situaciju učenja, pomaže učenicima u ličnim problemima u okviru svojih profesionalnih sposobnosti.

8. Pozna je i primenjuje razne metode ocenjivanja i ispitivanja

- Razume razne principe ocenjivanja I nadgledanja I razne metode ocenjivanja.
 - Nadgleda učenike, ocenjuje, drži beleške I izvestava učenike o njihovim vestinama, potrebama I njihovom pojedinacnom razvoju.
 - Koristi rezultate ocenjivanja kako bi procenio I poboljšao svoje poducavanje I uspeh učenika u učenju.
 - Čini zahteve za učenje i kriterijume za ocenjivanje transparentnim za učenike.
 - Prevazilazi ocenjivanje usmenim ili pismenim testom, i uključuje osmatranje učenika u toku rada u grupama, ocenjuje rad na projektima i vestine timskog rada, vestine procenjivanja i komunikacije i ostala polja.
 - Ocenjuje ne samo rezultate nego i procese učenja
- Redovno obavestava roditelje o rezultatima učenika

9. Vidi sebe kao mediatora promena

- Na nivou razreda: inicirajući inovacije i promovišući promene na osnovu svog profesionalnog rasudivanja i znanja.
- Smatra sebe odgovornim za razvoj i dobrobit svojih učenika.
- Na nivou škole: uključivanjem kolega, učenika, roditelja i zajednice u rasprave i aktivnosti, koje imaju za cilj da poboljšaju život u školi i školsko okruženje.
- Na opštem nivou: Podržava poboljšanje obrazovanja i podučavanja na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.
- Podržava stvaranje mreža među edukatorima na svim nivoima.
- Sledi regionalna i međunarodna dešavanja i diskusije o obrazovanju, podučavanju i učenju.

10. Promoviše demoratske principe i ljudska prava

- Iuje u skladu sa i promoviše principe tolerancije i jednakosti u razredu, školi i školskom okruženju
- Osigurava jednaka prava i prilike za sve učenike bez obzira na pol, etničku ili kuturnu pripadnost i poreklo

Osigurava da učenici sa posebnim potrebama imaju ista prava kao i ostala deca. Ovo važi i za učenike sa poteškoćama u učenju i za posebno nadarene učenike.

11. Ceni lični profesionalni razvoj

- Veruje u koncept učenja tokom celog života: Niko nije savršen, nego svako može i trebalo bi da stalno poboljšava svoje znanje
- Razmišlja kritički o svom podučavanju, osmatra i traži načine da poboljša svoje podučavanje na osnovu standarda profesionalne prakse
- Stalno upotpunjuje svoje akademsko i profesionalno znanje učestvujući na seminarima, čitajući adekvatnu literaturu ili pohađajući konferencije
- Pokušava da primeni novu tehnologiju onoliko koliko je ona dostupna u školi i informiše se o dostignućima u tehnologiji i nastavnim sredstvima.
- Konsultuje se sa kolegama, učestvuje u aktivnostima profesionalnog razvoja u školi ili u rajonu
- Brine o profesionalnom i ličnom razvoju učenika i kolega, daje i prima savete i povratne informacije

12. Zna i razume legalne i moralne sonove svoje profesije

- Poznaje i razume odredbe i zakone relevantne za njegovu/njenu profesiju.
- Prati promene u školskom zakonu i odredbama
- Poznaje i sledi zvanični i nezvanični Kodeks Ponašanja za nastavnike
- Poznaje svoje odgovornosti i dužnosti kao učitelja u kome se može ogledati moralni uzor učenika i zajednice
- Sledi i promoviše pravila škole ili se uključuje u poboljšanje ovih pravila ako je potrebno

Okvir Novog Kurikuluma Kosova

Okvir kurikuluma i njegova filozofija podučavanja i učenja ističu nekoliko zahteva koje nastavnik mora da ispuni da bi radio u skladu sa standardima i ciljevima određenim okvirom kurikuluma. Ključne tačke su istaknute u nastavku. Blisko su povezane sa zahtevima koji se traže od budućih nastavnika na Kosovu.

Na osnovu Okvira novog kurikuluma², nastavnici treba da:

- Razumeju predmet koji predaju.
- Rade kao mediatori za učenje.
- Uravnoteže nove i tradicionalne metode podučavanja i ocenjivanja.
- Primene konstruktivistički pristup podučavanju za učenje.
- Razviju intelektualne veštine višeg nivoa.
- Koriste interaktivnu pedagogiju i metodologiju sa učenikom u centru.
- Obrate pažnju identifikovanju i razvijanju individualnog potencijala kod svakog učenika.
- Pomognu učenicima da razviju samopouzdanje, odgovornost i društvene veštine.
- Stvore i održavaju pozitivno i udobno okruženje za učenje u kojem se deca osećaju sigurno i prijatno.
- Podržavaju razvoj otvorenosti i tolerancije.
- Koriste planirane nastave za razvoj i primenu kurikuluma (nastavnog plana).
- Stvore značajna iskustva učenja za učenika.
- Osiguraju da učenici sa posebnim potrebama imaju ista prava na obrazovanje kao i drugi
- Podstiču profesionalno učenje tokom celog života.
- Zahtevaju saradnju među nastavnicima, i između nastavnika porodice i šire zajednice.

² Poglavlja V i VI